

Suomen ei tule jatkossakaan laskea opiskelijastipendejä osaksi kehitysapua

Marraskuussa 2013 julkaistussa Suomen koulutusviennin toimenpideohjelmissa esitettiin, että kehitysyhteistyövaroista rahoitettaisiin kehitysmaiden opiskelijoille stipendejä, jotka kattaisivat ainakin osan toimenpideohjelman esittämistä lukukausimaksuista EU/ETA-alueen ulkopuolisille opiskelijoille.

Kepan näkemyksen mukaan opiskelijastipendejä ei pidä rahoittaa

kehitysyhteistyömäärärahoista. Rajallisten kehitysyhteistyömäärärahojen käyttämistä opiskelijastipendeihin voidaan pitää ongelmallisena muun muassa seuraavin perustein:

- **Kehityksmaista tulevien opiskelijoiden opiskelu ulkomailla ei välttämättä tue kehitystä ja köyhyyden vähentämistä kehityksmaissa.** Suuri osa kehityksmaista lähtöisin olevista opiskelijoista jää ulkomaille opintojensa päätyttyä, ja näin syntyvä aivovuoto johtaa kehityksmaiden inhimillisen pääoman vähenemiseen. On myös riski, että ulkomailla opiskelu vahvistaa ja ylläpitää kehityksmaiden valtaeliittiä eriarvoisuuden vähentämisen sijaan, jos opiskelijoiksi valikoituu jo valmiiksi maan yläluokkaan kuuluvia opiskelijoita. Varsinkin jos stipendit kattavat vain osan lukukausimaksusta, on todennäköistä, että ulkomaiset opiskelijat tulevat juuri varakkaammista yhteiskuntaryhmistä.
- **Avunantajamaassa yksipuolisesti tehty päätös suunnata kehitysyhteistyövaroja avunantajamaassa käytettäviin stipendeihin vähentää kehityksmaiden omistajuutta ja päätäntävaltaa.** Suomi ja muut avunantajamaat ovat sitoutuneet vahvistamaan köyhien maiden hallinnon ja kansalaisten päätäntävaltaa kehitysyhteistyön suunnittelussa ja toteutuksessa. Kehitysyhteistyön tulisi olla linjassa avunsaajamaan määrittelemien tarpeiden ja kansallisten köyhyydenvähentämisen- ja kehityssuunnitelmien kanssa.
- **Stipendit ovat avun sitomista.** Kehitysyhteistyön suuntaaminen stipendeihin avunantajamaassa on käytännössä eräänlaista avun sitomista avunantajamaasta ostettuihin palveluihin sen sijaan, että varat käytettäisiin paikallisen kapasiteetin tukemiseen. Suomi ja muut avunantajamaat ovat sitoutuneet vähentämään avun sitomista.
- **Kestävämpää olisi vahvistaa paikallista osaamista ja instituutioita.** Kehityksen kannalta kestävämpää olisi kanavoida varoja kehityksmaiden omien koulutusjärjestelmien kehittämiseen peruskoulusta aina korkeakoulutasolle asti, jotta oikeus laadukkaaseen koulutukseen toteutuisi kaikille. Suomi tukee jo nyt kehityksmaiden korkeakoulujen kapasiteetin vahvistamista CIMO:n koordinoimassa HEI ICI-ohjelmassa.
- **Kyse on myös resurssien tehokkaasta käytöstä.** UNESCO:n ”Education for All” -aloitteen loppuraportti vuodelta 2012 nostaa esiin, että esimerkiksi Japanin vuonna 2010 koulutukseen suuntaamasta kehityksavusta lähes 40 prosenttia kohdistui opiskelijoiden

stipendeihin Japanissa. Raportin mukaan yhden Japanissa stipendillä opiskelevan nepalilaisen kustannuksilla 229 opiskelijaa pääsisi toisen asteen koulutukseen Nepalissa.

- **Lukukausimaksun kattamiseen käytettävä stipendiraha jää avunantajamaahan, eikä se näin ole aitoa lisäapua kehitysmaihin.** Viime vuosina EU:sta on jo tullut oman kehitysapunsa suuri vastaanottaja (pakolaiskulut, opiskelijakulut yms.). Suomi on tähän mennessä paisutellut apuaan vain vähän.

Lisätiedot:

Minna Havunen

Kehityspoliittinen asiantuntija

minna.havunen@kepa.fi

puh. +358 50 317 6738